

Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

УДК 796.062.4 : 355.237.3

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ КУРСАНТІВ ДО ФІЗИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ НА ПОЧАТКУ НАВЧАННЯ У ВІЙСЬКОВІЙ АКАДЕМІЇ

Євген Анохін¹, Юрій Бобко¹, Оксана Матвейко¹, Іван Пилипчак¹,
Ігор Лотоцький¹, Максим Кузнецов¹

¹Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Львів, Україна, aedlv59@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-01-24-30>

Анотація

Актуальність. Бойова діяльність (БД) військовослужбовців належить до дуже важких видів професійної діяльності (ПД), що вимагає від них значних м'язових зусиль, прояву на високому рівні відповідних фізичних якостей, рухових навичок; підвищеної активності значної кількості різноманітних органів і систем; залучення до роботи великої кількості морфофункціональних і психічних структур організму людини. Це супроводжується витратою такої кількості енергії, яку не спроможні продукувати механізми енергозабезпечення організму більшості військовослужбовців, що призводить до швидкої втрати працездатності. Підвищення рухових спроможностей і розширення функціональних резервів організму офіцерів до рівня, що вимагає БД, відбувається під час їх навчання в академії. А його підтримання є актуальним упродовж усієї професійної кар'єри офіцера. Однак одразу після випуску з академії фізична активність більшості офіцерів знижується, а разом із нею і їх фізична підготовленість.

Ураховуючи те, що фізична підготовленість є фундаментом для всіх інших компонентів боєздатності військовослужбовців, актуальним вважаємо пошук шляхів забезпечення належного рівня ефективності фізичного вдосконалення офіцерів протягом усієї їх служби. **Мета роботи** – визначення рівня мотиваційно-ціннісного ставлення курсантів до фізичного вдосконалення на початку їх військової служби як умови та передумови доцільних систематичних занять ними фізичними вправами. **Методи** – аналіз й узагальнення наукових праць, опитування. **Результати.** Установлено, що в структурі мотивації до фізкультурно-спортивної діяльності (ФСД) значної кількості курсантів на момент їх вступу до академії переважають гедоністичні мотиви, а метою їх занять спортом є розвага. Виявлено, що 60,2 % курсантів на початку навчання в академії мають низький рівень мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення, що характеризується неадекватністю оцінки власної фізичної підготовленості, відсутністю бажання виявляти зусилля під час виконання рухової активності, що не дає змоги розраховувати на високу результативність фізичного вдосконалення. **Висновки.** Для підвищення ефективності фізичної підготовки офіцерів у військах потрібне посилення формування в них мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення під час навчання в академії.

Ключові слова: мотиваційно-ціннісне ставлення, мотиви, курсанти, фізичне вдосконалення, фізична підготовка.

Yevhen Anokhin, Yurii Bobko, Oksana Matveiko, Ivan Pylepchak, Ihor Lototskyi, Maksim Kuznetsov. Research of Cadets' Motivative and Valuable Attitude Level to Physical Improvement at the Beginning of the Study at the Military Academy. Combat activity (DB) of servicemen is a very difficult type of professional activity (PD), which requires significant muscular effort, the manifestation of a high level of appropriate physical qualities, motor skills; increased activity of a significant number of various organs and systems; involvement in the work of a large number of morphofunctional and mental structures of the human body. This is accompanied by the consumption of such an amount of energy, which is not able to produce energy supply mechanisms of the body of most servicemen, which leads to rapid disability. Increasing the motor skills and expanding the functional reserves of the body of officers to the level required by the database, occurs during their training at the academy. And his support is relevant throughout the

professional career of the officer. However, immediately after graduating from the academy, the physical activity of most officers decreases, and with it their physical fitness [2].

Given that physical fitness is the foundation for all other components of military service, it is important to find ways to ensure the proper level of effectiveness of physical training of officers throughout their service. The *purpose* of the work is to determine the level of motivational and value attitude of cadets to physical improvement at the beginning of their military service as a condition and prerequisite for appropriate systematic physical exercises. *Methods* – analysis and generalization of scientific papers, surveys. *Results*. It is established that the structure of motivation for physical culture and sports activities (FSD) of a significant number of cadets at the time of their admission to the academy is dominated by hedonistic motives, and the purpose of their sports is entertainment. It was found that 60,2 % of cadets at the beginning of the academy have a low level of motivational and value attitude to physical improvement, which is characterized by inadequate assessment of their physical fitness, lack of desire to show effort in performing motor activity, which does not expect high performance of physical improvement. *Conclusions*. In order to increase the effectiveness of physical training of officers in the army, it is necessary to strengthen the formation of their motivational and value attitude to physical improvement during their studies at the academy.

Key words: motivational and value attitude, motives, cadets, physical improvement, physical training.

Постановка проблеми. Загально визнаним є факт, що ефективність будь-якої діяльності значною мірою визначається рівнем мотивації до неї тих, хто її виконує. А найбільш потужною й стійкою є мотивація, заснована на прагненні особистості отримати задоволення від самою діяльності, або результат, пов'язаний із цією діяльністю [10]. Водночас у наукових працях низки дослідників [1; 14; 15] відзначено, що за період навчання в академії в курсантів не формується особиста зацікавленість у регулярних заняттях фізичними вправами, тобто ціннісне ставлення до занять. Унаслідок цього одразу після випуску з ВВНЗ фізична активність офіцерів знижується, а вже через 2–3 місяці фізична підготовленість і функціональні можливості 40 % лейтенантів оцінюються лише задовільно, 10 % – незадовільно [2]. У зв'язку з цим першочерговим завданням навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», у рамках якої відбувається фізичне вдосконалення майбутніх офіцерів, має формувати в курсантів мотиваційно-ціннісне ставлення до фізичного вдосконалення. Водночас багато науковців відзначають неопрацьованість цього питання [1; 14; 15]. У програмі навчальної дисципліни відсутній аспект формування цінностей фізичної культури (ФК) курсантів. Як указують К. В. Аксьонов і Ю. Г. Йолкін [1], сьогодні розуміння сутності та змісту ціннісної орієнтації, управління процесом формування цього складного особистісного утворення є найбільш вразливою сферою педагогічної діяльності в процесі занять фізичною підготовкою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У психології категорія цінностей розглядається у зв'язку з діяльністю, із її цілями та способами їх досягнення, поведінкою, переконаннями, інтересами, потребами, мотивами тощо [3; 5; 6; 10]. Цінності можуть поряд із потребами виступати джерелом, спонукальною силою для реалізації всього мотиваційного процесу. Саме вони є основою, на якій формуються мотиви [13]. Цінності пов'язуються з пізнавальними процесами особистості, із вольовими якостями особистості [3]. Педагогічна наука розглядає цінності у зв'язку з поняттями освіти, навчання, виховання, розвитку особистості [3; 10].

Учені різних галузей науки солідарні в тому, що розуміння поняття «цінність» дає змогу відповісти на важливі питання, а саме: для чого людина виконує ту чи іншу діяльність і як ця діяльність реалізується. На нашу думку, важливими є зауваження вчених про те, що саме цінності є тим утворенням, що спрямовує поведінку людини на визначені нею цілі, організовує її та орієнтує [5; 6; 10].

Із позицією психологів щодо ставлень особистості збігається думка спеціалістів у галузі ФК. Багато хто вважає, що ціннісне ставлення до ФК проявляється в спрямованості індивіда та його готовності до освоєння й реалізації її конкретних видів і форм, пізнавально-творчої активності, задоволеності та свідомих зусиль у ній [4; 5; 7]. А Н. Ю. Довгань зазначає, що цінності є показником ФК людини або ступеня реалізації ціннісного ідеалу, умовою й результатом ФК [5].

О. О. Ільїн зі співавторами стверджують, що на основі цінностей ФК у людини формується внутрішня мотивація, пов'язана із задоволенням самим процесом занять фізичними вправами, і зовнішня позитивна мотивація, які ґрунтуються на результатах цих занять (знань теоретичних основ фізичного розвитку особи, набуття рухових навичок і вмінь, корекція завдяки фізичним вправам власної фігури, зміцнення фізичного й психічного здоров'я, покращення свого фізичного розвитку тощо) [8]. Саме ці мотиви вважаються найбільш дієвими та стійкими, спроможними бути рушійною силою діяльності тривалий час [1; 9].

У структурі ціннісних ставлень й орієнтацій особистості прийнято виділяти три інтеграційні компоненти – пізнавальний, емоційний і поведінковий. Змістом пізнавального виступають теоретичні знання про об'єкт, власні судження щодо нього та переконання. Змістом емоційного компонента ціннісних ставлень є почуття й емоційні оцінки об'єкта. Поведінковий компонент характеризується певними діями, послідовним поведінням стосовно об'єкта [5; 6; 11; 13]. Саме тому формування ціннісних ставлень й орієнтацій особистості ґрунтується на поєднанні емоційної та пізнавальної діяльності й здійснюється в ланцюжку «знання–емоції–переконання–якості–поведінка». А для визначення ціннісної орієнтації на будь-яке явище чи предмет потрібна фіксація всіх зазначених компонентів, що забезпечується завдяки застосуванню визначених методів [6; 13; 15].

З огляду на викладене вище, у своєму дослідженні під ціннісним ставленням до фізичного вдосконалення ми розуміємо системне й динамічне утворення, яке відображає суб'єктивну внутрішню позицію людини до цінностей ФК і яке проявляється в конкретних діях, спрямованих на свідоме залучення до цих цінностей як особистісно значимих і таких, які викликають у неї позитивні переживання.

Мета роботи – визначення рівня мотиваційно-ціннісного ставлення курсантів до фізичного вдосконалення як умови й передумови доцільних систематичних занять ними фізичними вправами на початку їх військової служби задля власного фізичного вдосконалення.

Матеріал і методи дослідження – аналіз та узагальнення наукових праць, опитування. Аналіз й узагальнення наукових праць використовували для розкриття сутності проблеми ціннісного ставлення особистості до фізичного вдосконалення, опитування – для визначення рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення курсантів на початку їх навчання в академії. Дослідження проводили за методикою О. О. Єжової [6], яка передбачала проведення опитування курсантів й експертного оцінювання мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення.

Опитування проводили за спеціально розробленою анкетною, яка містила 20 питань, за відповідями на які визначено рівень сформованості мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення за трьома компонентами: *пізнавальним (когнітивним)*, *мотиваційно-емоційним* і *поведінковим*. В опитуванні брали участь 492 особи, котрі вступили до Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного на перший курс у 2021 р.

Результати дослідження. Пріоритет у дослідженні належав вивченню таких складових частин: джерела активності й мотивації; емоційний тонус і напруження на заняттях фізичними вправами; попередній досвід практичної діяльності у сфері фізичної культури.

За відповідями на питання анкети, що характеризують ціннісне ставлення за поведінковим компонентом, нами встановлено, що 13,3 % курсантів до вступу до академії займалися спортом організовано в секціях ДЮСШ, спортивних клубах тощо, 26,6 % – займалися фізичними вправами систематично самостійно, а 60,2 % – лише на уроках ФК. Спортивні розряди мали 13 % осіб із загальної вибірки.

39,8 % (особи, які займалися спортивним тренуванням у секціях або тренувалися цілеспрямовано самостійно) виявляли фізичну активність, що за нормами глобальних рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (2010) вважається достатньою для повноцінного фізичного розвитку молоді віком понад 17 років.

Результати відповідей на питання анкети, що характеризують ціннісне ставлення за мотиваційно-ціннісним компонентом, відображено в табл. 1.

У контексті нашого дослідження важливо відзначити, що мотив, який відображає прагнення людини розвивати фізичні якості й рухові навички, опинився лише на четвертій сходинці рейтингу. Але провідним у ФСД цей мотив був для 8,1 % опитаних.

Ще нижче в рейтингу опинився мотив досягнення високих спортивних результатів, виконання спортивного розряду. Цей мотив був провідним лише для 3,0 % опитаних (сьоме місце в рейтингу). Викликає здивування й водночас насторожує те, що в структурі мотивації навіть тих курсантів, які мали досвід спортивної діяльності, цей мотив, який, здавалось би, повинен бути головним для них, адже саме спортивний результат є апофеозом цієї діяльності, провідним визначили лише 23,1 % опитаних курсантів.

Систему спонукальних причин (мотиваційний комплекс) до фізичної активності курсантів до їх вступу до академії відображено в табл. 2.

Із таблиці очевидно, що в мотиваційному комплексі прояву фізичної активності більшості курсантів до їх вступу до академії були процесуальні мотиви. Домінуючими мотиви цієї групи були

для діяльності 64,0 % курсантів. Прагнення підвищити власну фізичну підготовленість, прискорити темпи власного фізичного розвитку, покращити будову тіла чи досягти високих спортивних результатів (результативні мотиви), що, власне, і становить сутність і мету фізичного вдосконалення людини, були другорядними для більшості курсантів, слабо вираженими, а отже, і недостатньо дієвими. Домінуючими в прояві фізичної активності ці мотиви були лише для 12 % осіб, котрі взяли участь в опитуванні.

Таблиця 1

Рейтинг спонукальних причин (мотивів) курсантів до занять фізичною культурою й спортом до їх вступу до ВВНЗ (n=492)

Мотив	Сума, у.о	Рейтинг мотиву	Ранг мотиву, у.о.
Бажання отримати задоволення від занять руховою активністю певного змісту (конкретним видом спорту, улюбленими фізичними вправами або діями)	1120	1	2,008
Бажання урізноманітнити своє дозвілля, заповнити нестачу рухової активності	1420	2	2,357
Бажання зміцнити здоров'я	1490	3	2,520
Бажання підвищити фізичну підготовленість (розвинути відповідні фізичні якості, рухові навички та вміння)	1556	4	2,756
Бажання покращити будову тіла	2080	5	3,618
Бажання спілкуватись із людьми, які поділяють твої погляди на ФК і спорт, заводити нові знайомства	2660	6	4,187
Бажання досягти високих спортивних результатів, виконати спортивний розряд	3502	7	4,679
Бажання підвищити свій соціальний статус поміж оточення завдяки спортивним досягненням, гарному фізичному розвитку й здоров'ю	3884	8	5,874

Таблиця 2

Мотиваційний комплекс прояву фізичної активності курсантів до їх вступу у ВВНЗ (n=492)

Мотивація	Мотив	Середній ранг мотивів, у.о.
Процесуальна мотивація	Бажання отримати задоволення від занять руховою активністю певного змісту	2,138
	Бажання урізноманітнити своє дозвілля, заповнити нестачу рухової активності	
	Бажання спілкуватись із людьми, які поділяють твої погляди на фізичку культуру й спорт, заводити нові знайомства	
Результативна мотивація	Бажання підвищити фізичну підготовленість (розвинути відповідні фізичні якості, рухові навички та вміння)	3,684
	Бажання покращити будову тіла	
	Бажання досягти високих спортивних результатів, виконати спортивний розряд	

У контексті нашого дослідження значний інтерес викликають відповіді курсантів на питання анкети щодо прояву ними вольових зусиль під час занять фізичними вправами за виникнення втому неодмінної передумови розвитку основних фізичних якостей.

Отже, лише 12,2 % осіб відповіли, що переборювали втому на кожному занятті, 14,0 % зазначили, що робили це лише під тиском тренера, 42,2 % виявляли вольові зусилля переважно під час складання контрольних нормативів, 16,9 % опитаних робили це дуже рідко, а 14,8 % не бачили потреби в цьому ніколи.

На питання анкети, що стосувалися виявлення прояву тими, хто вступив до ВВНЗ, зусиль для регулярного відвідування навчально-тренувальних занять, 10,6 % вступників відповіли, що робили все можливе, щоби не пропускати тренування (чи уроки).

Аналіз відповідей на питання, що характеризують ціннісне ставлення нового поповнення академії до фізичного вдосконалення за мотиваційно-емоційним компонентом, дає підставу дійти

висновку, що стосовно мети фізичного вдосконалення військовослужбовців (забезпечення їхньої фізичної готовності до бойової діяльності) наявний у них мотиваційний комплекс є вкрай неприйнятним.

Метою ФСД значної кількості курсантів до їх вступу до академії було отримання емоційного задоволення від діяльності тут і зараз. Це не передбачає прояву вольових зусиль, необхідних для долання втоми, оскільки почуття вольового напруження є почуттям неприємним. І чим важчою є фізичне навантаження для організму, тим більш неприємною стає рухова діяльність. А без напруження неможливо викликати в організмі тренувальний ефект, а отже – і його фізичне вдосконалення.

Фізичне вдосконалення організму може бути лише віддаленою метою й перспективою ФСД, а тому така діяльність неодмінно пов'язана з негативними емоціями, долання яких вимагає значних вольових зусиль.

Аналіз відповідей, призначених для дослідження ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення за пізнавальним компонентом, дав підставу встановити таке.

Більшість курсантів неадекватно оцінює стан свого здоров'я й фізичної підготовленості. 87,4 % респондентів назвали стан свого здоров'я високим, 12,6 % – середнім. Наявний у них рівень фізичної підготовленості вважали достатнім для успішного опанування професією військового 80,3 % респондентів, а недостатнім – лише 6,5 %. Однак висока суб'єктивна оцінка курсантами свого фізичного здоров'я не повною мірою корелює з об'єктивними результатами їх медичного обстеження. А суб'єктивна оцінка власної фізичної підготовленості не корелює з результатами складання ними вступних випробувань із ФП.

Лише 7,9 % учасників опитування спромоглися дати більш-менш ґрунтовну відповідь на питання щодо значущості фізичної культури як соціального явища для сучасної людини; 2,6 % правильно назвали властивість організму людини, що покладена в основу її фізичного розвитку, а 4,7 % знали, яким має бути навантаження, щоби викликати позитивний вплив на організм.

Водночас 75,6 % респондентів не відчували потреби в підвищенні знань із фізичного вдосконалення й додаткової інформації не шукали.

Аналіз наведених відповідей на питання пізнавального компонента дає нам підстави говорити, що більшість вступників володіла лише поверховими фрагментарними знаннями щодо місця ФК і С у житті сучасної людини, її оздоровчого потенціалу. Це також засвідчує майже повну відсутність у більшості з них знань щодо самостійного тренування задля фізичного вдосконалення. І пізнавальна активність більшості курсантів до вступу до академії була низькою.

На підставі критеріїв та показників сформованості в досліджуваних ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення за кожним із компонентів за методикою нами розроблено структурну модель ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення, у якій визначено такі рівні ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення: *позитивно-стійкий, індиферентно-нестійкий, пасивно-негативний*.

Аналіз відповідей респондентів на питання анкети показників щодо ціннісного ставлення до власного фізичного вдосконалення виявив, що в 60,2 % курсантів переважає пасивно-негативний рівень ціннісного ставлення до фізичного вдосконалення, для якого найбільш характерні неадекватність оцінювання рівня власної фізичної підготовленості, часті пропуски занять фізичними вправами на користь інших справ; отримання задоволення від рухової активності, що не потребує надзвичайних зусиль, наявність знань щодо основ закономірностей фізичного вдосконалення на рівні знайомства й відсутність пізнавальної активності.

Дискусія. Проведене дослідження доводить правильність припущення, що на ставлення курсантів до занять із фізичного виховання та спеціальної фізичної підготовки значний вплив повинен мати попередній досвід ФСД.

Із 66 курсантів, які до вступу до академії займалися у секціях ДЮСШ і спортивних клубах, 39 курсантів (59,1 %) мали позитивно-стійкий рівень мотиваційно-ціннісного ставлення до власного фізичного вдосконалення, 22 (33,3 %) – індиферентно-нестійкий і лише 5 (7,6 %) – пасивно-негативний. Із 131 курсанта, які до вступу до академії займалися фізичною активністю систематично самостійно, 17 (13,0 %) мали позитивно-стійкий рівень мотиваційно-ціннісного ставлення до власного фізичного вдосконалення, решта 114 (89,3 %) – індиферентно-нестійкий. Усі курсанти (296 осіб),

які до вступу до академії займалися фізичною активністю лише за уроках ФК, мали пасивно-негативний рівень ціннісного ставлення до власного фізичного вдосконалення.

Важливо зауважити, що за результатами нашого дослідження в мотиваційному комплексі прояву фізичної активності тими, хто вступив до академії, процесуальна мотивація переважає результативну понад 70 %. Але з погляду мети фізичного вдосконалення військовослужбовців найбільш оптимальним був би мотиваційний комплекс, у якому гедоністичні мотиви відповідали би за вагомістю мотивам, які ґрунтуються на прагненні досягнення результату ФСД, або незначною мірою переважали би їх, оскільки така діяльність не виключає наявності негативних почуттів, пов'язаних із доданням фізичного й вольового напруження [1; 9].

Важливим чинником, що позбавляє людину важливого стимулу до фізичного вдосконалення, є неадекватна оцінка нею в бік завищення власної фізичної підготовленості та стану здоров'я. Причиною його виникнення, на думку О. О. Єжової, є недостатній рівень поінформованості особи щодо вимог їхньої майбутньої професійної діяльності до фізичної підготовленості й рівня здоров'я людини [6]. Для усунення негативного впливу цього чинника існує нагальна необхідність уключення до навчальної програми «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка» тем, які би розкривали значення фізичних навантажень для зміцнення здоров'я й підвищення особистої боєздатності військовослужбовців.

Висновки. Для підвищення ефективності фізичної підготовки офіцерів Збройних сил України потрібно з перших днів їх навчання в академії формувати в них мотивацію до фізичного вдосконалення. Посилення потребує насамперед результативний тип мотивації (прагнення зміцнити здоров'я, підвищити фізичну підготовленість, набути необхідні військово-прикладні рухові навички тощо). Досягти цього можна завдяки наданню курсантам у рамках навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка» відповідних знань, які би містили насамперед інформацію, що сприяла би переконанню їх у тому, що під час занять фізичними вправами вони набувають якості, навички та вміння, які будуть потрібні їм особисто впродовж усієї військової служби та всього життя, уключенням у процес підготовки офіцерів виконання військово-професійних прийомів і дій після перенесення високих фізичних і психічних навантажень.

Подальші наукові дослідження плануємо проводити розробки моделі в плані навчальної програми фізичного вдосконалення курсантів ВВНЗ, яка буде спрямована на формування в них особистої ФК і відповідатиме психолого-педагогічним умовам формування в майбутніх офіцерів стійкої мотивації до власного фізичного вдосконалення.

Джерела та література

1. Аксёнов К. В., Ёлкин Ю. Г. Обоснование физического воспитания курсантов высших военно-учебных заведений. *Актуальные проблемы физической и специальной подготовки силовых структур*. 2019. № 2. С. 28–31.
2. Анохін Є., Гусак О., Радкевич О. Фізична підготовленість та її залежність від ціннісного ставлення офіцерів Збройних сил України до самовдосконалення. *Український журнал медицини, біології та спорту*: зб.наук. праць. 2019. Т. 4, № 3 (19). С. 26–32.
3. Гуцуляк А. А. Формирование мотивационно-ценностного отношения курсантов ВУЗа силового ведомства к физическому совершенствованию. *Ученые записки имени П. Ф. Лесгафта*. 2009. № 8 (54). С. 35–39.
4. Довгань Н. Ю. Теоретичні і методичні основи виховання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07, 13.00.02. Київ, 2018. 576 с
5. Єжова О. О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Суми: МакДен, 2011. 412 с.
6. Захаріна Є. А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: дис. ... канд. наук. з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Київ, 2008. 198 с.
7. Ильин А. А., Марченко К. А., Капилевич Л. В., Давлетьярова К. В. Формы и способы мотивации студентов к занятиям физической культурой. *Вестник Томского государственного университета*. 2012. № 360. С. 143–147.
8. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Санкт-Петербург: Питер, 2011. 512 с.
9. Каган М. С. Человеческая деятельность: опыт системного анализа. Санкт-Петербург: Петрополис, 2006. Т. 3. С. 9–166.
10. Козак Є. П. Формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних навчальних закладів: монографія. Кам'янець-Подільський: [б. в.], 2012. 167 с.

11. Полякова И. П. Роль ценностей в процессе мотивации: дис. ... канд. филос. наук: 09.00.11. Москва, 2003. 163 с.
12. Сичов С. О. Педагогічні технології прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*: зб. наук. праць. 2010. Вип. 10. С. 48–52.
13. Стрелков А. А. Воспитание у курсантов военных ВУЗов ценностного отношения к личной физической подготовленности: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Москва, 2016. 222 с.
14. Харин А. А., Козиков Я. С., Тихончук А. А., Табарек Д. М. О необходимости формирования мотивации у курсантов вузов силовых структур к спортивно-массовой работе. *Ученые записки университета имени П. Ф. Лесгафта*. Санкт-Петербург, 2017. № 11(152). С. 284–287.
15. Artur Oderov, Volodymyr Klymovych, Mykola Korchagin, Oleh Olkhovyi & Serhii Romanchuk (2019). Motivation of forming students healthcare culture on principles of interdisciplinary integration. *Sport Mont Journal*. Vol. 17(3). P. 79–83; ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351. <https://doi.org/10.26773/smj.191017>.

References

1. Aksyonov, K. V., Yolkin, Yu. G. (2019). Substantiation of physical education of cadets of higher military educational institutions. *Actual problems of physical and special training of power structures*, 2, 28–31.
2. Anokhin, E., Gusak, O., Radkevych, O. (2019). Physical fitness and its dependence on the value attitude of officers of the Armed Forces of Ukraine to self-improvement. *Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports*: Coll. work, 4, 3 (19), 26–32.
3. Gutsulyak, A. A. (2009). Formation of the motivational-value attitude of cadets of the higher education institution of the law enforcement agency to physical improvement. *Scientific notes named after P. F. Lesgaft*, 8 (54), 35–39.
4. Dovgan, N. Yu. (2018). Theoretical and methodical bases of education of physical culture of students of higher educational institutions in the course of out-of-class sports and mass work: dis. ... dr. of Pedagogical Sciences: 13.00.07, 13.00.02. Kyiv, 576 p.
5. Yezhova, O. O. (2011). Formation of values to health in students of vocational schools: monograph. Sumy: McDen, 412 p.
6. Zakharina, E. A. (2008). Formation of motivation for motor activity in the process of physical education of students of higher educational institutions: dis. ... cand. Science. with phys. Education and Sports: 24.00.02. Kyiv, 198 p.
7. Ilyin, A. A., Marchenko, K. A., Kapilevich, L. V., Davletyarova, K. V. (2012). Forms and ways to motivate students to physical education classes. *Bulletin of Tomsk State University*, 360, 143–147.
8. Ilyin, E. P. (2011). Motivation and motives. St.-Petersburg: Peter, 512 p.
9. Kagan, M. S. (2006). Human activity: the experience of system analysis. St. Petersburg: Petropolis. 3, 9–166.
10. Kozak, E. P. (2012). Formation of value attitude to physical culture in students of higher pedagogical educational institutions: monograph. Kamenets-Podolsky, 167 p.
11. Polyakova, I. P. (2003). The role of values in the process of motivation: dis. ... cand. philosophy Sciences: 09.00.11. Moscow, 163 p.
12. Sichov, S. O. (2010). Pedagogical technologies of training young students to the values of physical culture. *Physical culture, sport and healthy nation: zb. sciences. project*, 10, 48–52.
13. Strelkov, A. A. (2016). Education of a value attitude to personal physical fitness among cadets of military universities: dis. ... cand. teacher. Sciences: 13.00.08. Moscow, 222 p.
14. Kharin, A. A., Kozikov, Ya. S., Tikhonchuk, A. A., Tabarekov, D. M. (2017). On the need to form motivation among cadets of higher education institutions of power structures for mass sports work. *Scientific notes of the University named after P. F. Lesgaft*. St.-Petersburg, 11(152), 284–287.
15. Artur Oderov, Volodymyr Klymovych, Mykola Korchagin, Oleh Olkhovyi & Serhii Romanchuk (2019). Motivation of forming students healthcare culture on principles of interdisciplinary integration. *Sport Mont Journal*, 17(3), 79–83; ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351 <https://doi.org/10.26773/smj.191017>

Стаття надійшла до редакції 28.02.2022 р.